

Alina Grynia

Uniwersytet w Białymstoku
Wydział Ekonomiczno-Informatyczny w Wilnie
grynia@uwb.edu.pl

MIĘDZYNARODOWA KONKURENCYJNOŚĆ GOSPODAREK PAŃSTW BAŁTYCKICH W OKRESIE 2004-2014 – ANALIZA PORÓWNAWCZA

Streszczenie: Kwestia międzynarodowej konkurencyjności gospodarki jest jednym z priorytetów w ramach współczesnej polityki gospodarczej. Dyskusje naukowców na temat konkurencyjności gospodarek oraz czynników, które przyczyniają się do budowania lub osłabienia ich międzynarodowej pozycji, doprowadziły do powstania rankingów konkurencyjności publikowanych przez instytuty naukowe. Wspomniane rankingi nie tylko wskazują pozycję konkurencyjną krajów w skali globalnej, ale pozwalają również określić czynniki wspierające konkurencyjność danego kraju, jak też jej destymulanty. Celem artykułu jest prezentacja wyników analizy porównawczej zmian międzynarodowej konkurencyjności krajów bałtyckich w okresie ostatnich 10 lat. W tym celu zostanie wykorzystany schemat analityczny stosowany w raportach *World Economic Forum*.

Słowa kluczowe: konkurencyjność gospodarki, czynniki konkurencyjności, państwa bałtyckie.

Wprowadzenie

Posiadanie konkurencyjnej gospodarki jest współcześnie niezwykle istotną kwestią, szczególnie dla krajów transformujących swoje gospodarki. W literaturze przedmiotu istnieje wiele różnorodnych definicji pojęcia konkurencyjności, metod jej mierzenia oraz determinant. Niektóre z nich są bardzo ogólne, inne zaś bardziej precyzyjne, przez co przedstawiają częściowe wyjaśnienie tego zjawiska, skupiając uwagę na jakimś jednym elemencie tego złożonego procesu [Bieńkowski i in., 2008; Misala, 2011, s. 63-75]. Źródeł tej różnorodności jest wiele. Najczęściej wskazuje się niejednolite poglądy na zakres podmiotowy konkuren-

cji, a także różne systemy wartości wyznawane przez autorów poszczególnych definicji [www 1]. Istotny wydaje się być także fakt, iż jest to kategoria dynamiczna, wieloaspektowa i wielowymiarowa. Stąd też jej rozumienie powinno być dynamiczne, zmieniające się wraz ze zmieniającą się gospodarką.

Dyskusje naukowców na temat konkurencyjności gospodarek doprowadziły do powstania rankingów konkurencyjności publikowanych przez instytuty naukowe. Rankingi te nie tylko wskazują pozycję konkurencyjną krajów w skali globalnej, ale pozwalają również określić czynniki wspierające konkurencyjność danego kraju oraz jej destymulanty.

Celem artykułu jest prezentacja wyników analizy porównawczej zmian międzynarodowej konkurencyjności gospodarek państw bałtyckich na tle świata oraz pozostałych państw Unii Europejskiej. Analizę oparto na rankingach konkurencyjności państw, które są publikowane w raportach przygotowywanych przez Światowe Forum Ekonomiczne (WEF). Prezentowane badania w zakresie oceny zmian konkurencyjności państw bałtyckich dotyczą lat 2004-2014, natomiast analizę najważniejszych determinant ograniczono do okresu 2006-2014. Zawężenie okresu analizy zostało zdeterminowane zmianą metodologii stosowanej przez WEF, która nastąpiła w 2006 r.

1. Uwagi metodologiczne

Światowe Forum Ekonomiczne definiuje konkurencyjność jako zespolenie instytucji, polityki i czynników, które determinują poziom produktywności danego kraju. Zdaniem ekspertów WEF wysoki poziom produktywności pozwala osiągnąć wysokie dochody i wysoki poziom życia obywateli danego kraju [www 2]. Narzędziem służącym do pomiaru konkurencyjności gospodarki narodowej stosowanym przez WEF jest wielowymiarowy Indeks Globalnej Konkurencyjności (*Global Competitiveness Index* – GCI). Na podstawie GCI corocznie są sporządzane rankingi konkurencyjności ponad setki¹ gospodarek narodowych z całego świata. Indeks GCI to wskaźnik syntetyczny, w którego konstrukcji uwzględnia się zarówno mikro-, jak i makroekonomiczne podstawy narodowej konkurencyjności. W jego budowie podstawowe znaczenie ma 12 czynników konkurencyjności (filary), które są zagregowane w trzy grupy (subindeksy A, B i C) odpowiadające trzem etapom rozwoju gospodarek. W koncepcji WEF wyróżnia się trzy etapy rozwoju gospodarczego oraz dwa etapy pośrednie. Zdaniem autorów

¹ W raporcie z lat 2004-2005 ujęto 104 kraje, z lat 2006-2007 – 125 krajów, z lat 2013-2014 – 148 krajów.

raportów filary konkurencyjności są ze sobą powiązane i wzajemnie na siebie oddziałują. Jednak znaczenie poszczególnych filarów w kształtowaniu konkurencyjności gospodarki jest uzależnione od poziomu jej rozwoju. Zróżnicowane znaczenie poszczególnych czynników konkurencyjności gospodarek znajdujących się na różnych etapach rozwoju znajduje odzwierciedlenie w rozkładzie wag przypisywanych poszczególnym filarom konkurencyjności. Na ich podstawie są konstruowane subindeksy konkurencyjności obliczane jako średnia arytmetyczna wartości poszczególnych filarów (tabela 1).

Tabela 1. Czynniki konkurencyjności gospodarki w poszczególnych etapach rozwoju gospodarczego kraju według WEF

<i>Subindeks A:</i> Warunki podstawowe	<i>Subindeks B:</i> Stymulatory efektywności	<i>Subindeks C:</i> Innowacyjność i zaawansowanie biznesu
w tym 4 filary:	w tym 6 filarów:	w tym 2 filary:
F1: Instytucje	F5: Edukacja wyższa i szkolenia	F11: Zaawansowanie biznesu
F2: Infrastruktura	F6: Efektywność rynku dóbr	F12: Innowacyjność
F3: Otoczenie makroekonomiczne	F7: Efektywność rynku pracy	
F4: Zdrowie i edukacja podstawowa	F8: Rozwój rynku finansowego	
	F9: Gotowość technologiczna	
	F10: Wielkość rynku	
I etap Kluczowe znaczenie mają podstawowe czynniki wytwórcze	II etap Kluczowe znaczenie mają czynniki efektywnościowe	III etap Kluczowe znaczenie ma zdolność do innowacji
Wagi: A-60%; B-35%; C-5%	Wagi: A-40%; B-50%; C-10%	Wagi: A-20%; B-55%; C-30%

Źródło: *The Global Competitiveness Report 2013-2014* [2012, s. 3-9].

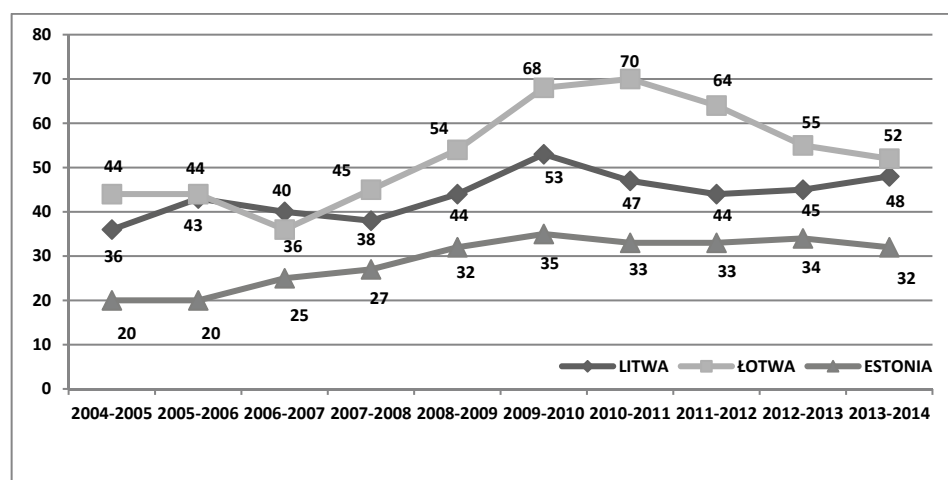
Pierwszy etap jest charakterystyczny dla tych krajów, których rozwój gospodarczy opiera się przede wszystkim na zasobach prostych czynników produkcji, a przede wszystkim na surowcach naturalnych i niewykwalifikowanej sile roboczej. W krajach znajdujących się na drugim etapie w kreowaniu konkurencyjności dominują czynniki efektywnościowe – podnoszenie jakości produkcji i poprawa jej wydajności. Do trzeciej grupy są zaliczane kraje, w których rozwój opiera się głównie na zdolności do innowacji ocenianej poprzez innowacyjność gospodarki i poziomu rozwoju środowiska biznesowego. W gospodarkach znajdujących się na przejściowych etapach rozwoju wagi przypisywane poszczególnym subindeksom zawierają się w przedziałach wyznaczonych przez wagi określone dla etapów, między którymi gospodarki te się znajdują.

Do konstrukcji indeksu GCI wykorzystuje się dane statystyczne oraz badania ankietowe kierowane do kadry zarządzającej w ramach *Executive Opinion Survey*. Te obserwacje jednostkowe są następnie uśredniane i agregowane do

tw. kategorii podstawowych, które służą badaniu wspomnianych powyżej 12 filarów konkurencyjności, a następnie 3 podstawowych subindeksów. Obliczony w ten sposób wskaźnik GCI może przybierać wartości z przedziału od 1 do 7. Im wyższa wartość wskaźnika GCI, tym wyższa konkurencyjność międzynarodowa gospodarki i na odwrót.

2. Zmiany konkurencyjności krajów bałtyckich w latach 2004-2014

W badanym okresie pozycja wszystkich trzech krajów w rankingach WEF ulegała dużym wahaniom (rys. 1).

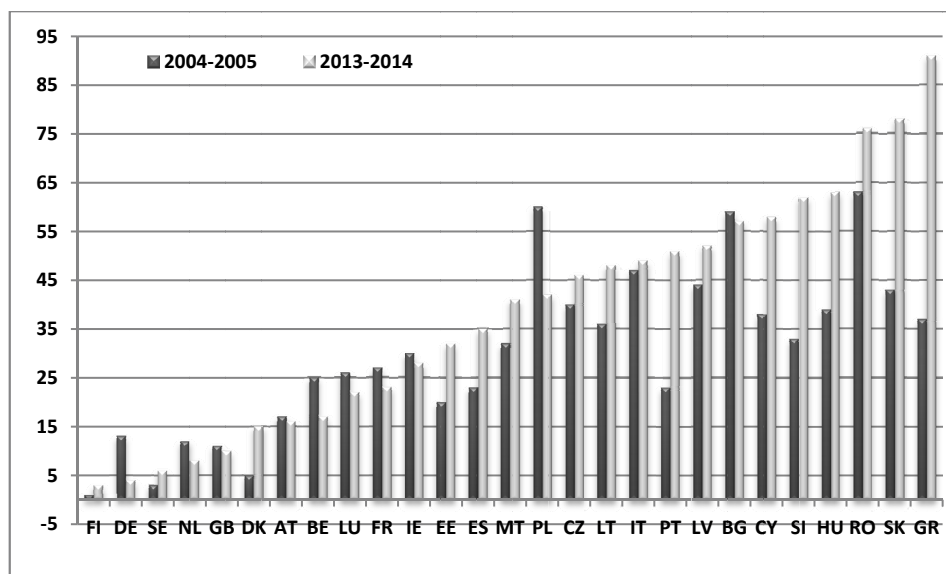
Rys. 1. Zmiana pozycji krajów bałtyckich w rankingach WEF w latach 2004-2014

Źródło: Na podstawie: [www 1].

Mimo tych wahań można wyciągnąć trzy generalne wnioski:

1. Za najbardziej konkurencyjną z analizowanych trzech krajów można uznać gospodarkę Estonii, która w całym badanym okresie zajmowała najlepsze pozycje. Z kolei gospodarka litewska miała lepsze notowania niż gospodarka łotewska, z wyjątkiem jednego roku.
2. Wszystkie trzy gospodarki w ciągu dziesięciu lat odnotowały znaczące obniżenie zajmowanego miejsca: Litwa i Estonia o 12 pozycji, Łotwa o 8.
3. Mimo znaczącego spadku dwie gospodarki – estońska i litewska – znalazły się w gronie 50 najbardziej konkurencyjnych gospodarek świata.

Zmianę pozycji rankingowej ww. krajów w grupie krajów UE-27 przedstawia rys. 2. Należy odnotować, iż w analizowanym okresie spadek w rankingu odnotowały nie tylko gospodarki krajów bałtyckich, lecz także 17 innych krajów.

Rys. 2. Pozycja krajów bałtyckich na tle krajów UE w rankingach WEF w latach 2004-2005 i 2013-2014

Źródło: [www 2].

W zestawieniu z lat 2004-2005 Estonia zajmowała 8 pozycję, natomiast Litwa i Łotwa uplasowały się odpowiednio na 17. i 23. miejscu. W ostatnim raporcie Estonia przemieściła się na 12. pozycję w gronie państw członkowskich. Z kolei Litwa i Łotwa, mimo spadku pozycji w zestawieniu światowym, zachowały swoje pozycje w grupie państw unijnych, co wynika z pogorszenia pozycji przez większość krajów UE. Chociaż należy odnotować, iż w pierwszym przypadku do czołówki światowej – TOP10 – trafiły tylko trzy kraje skandynawskie (Finlandia, Szwecja i Dania), natomiast w ostatnim zestawieniu dołączyły do nich jeszcze dwa kraje – Holandia i Wielka Brytania.

3. Czynniki konkurencyjności gospodarek państw bałtyckich

Bardziej szczegółowych informacji na temat czynników kształtujących konkurencyjność krajów bałtyckich dostarczy analiza zmian poszczególnych subindeksów (tabela 2). W przekroju ww. subindeksów miejsca zajmowane przez

Estonię są zróżnicowane. Najlepszą, a przy tym poprawiającą się pozycję Estonia zajmowała pod względem subindeksu A – Warunki podstawowe – 30. miejsce w 2006 r. i 26. w 2013 r.

Tabela 2. Czynniki konkurencyjności gospodarek państw bałtyckich w latach 2006-2014* według WEF (pozycja w rankingu)

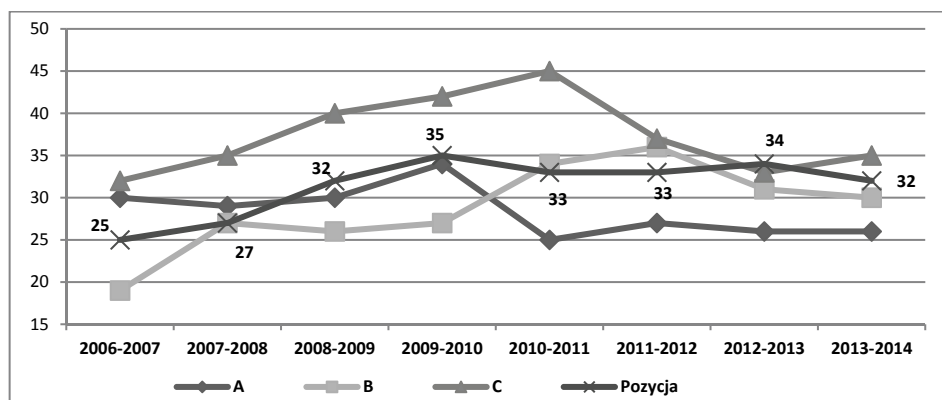
Wyszczególnienie	ESTONIA			LITWA			ŁOTWA		
	2006- -2007	2013- -2014	Zmiana pozycji	2006- -2007	2013- -2014	Zmiana pozycji	2006- -2007	2013- -2014	Zmiana pozycji
A: Warunki podstawowe	30	26	+4	45	43	+2	41	40	+1
F1: Instytucje	30	27	+3	59	61	-2	50	57	-7
F2: Infrastruktura	30	40	-10	44	41	+3	39	59	-20
F3: Otoczenie makroekonomiczne	16	22	-6	41	58	-3	34	29	+5
F4: Zdrowie i edukacja podstawowa	43	29	+14	70	50	+20	79	41	+38
B: Stymulatory efektywności	19	30	-11	38	47	-9	36	41	-5
F5: Edukacja wyższa i szkolenia	23	23	bz.	29	29	bz.	28	40	-12
F6: Efektywność rynku dóbr	25	30	-5	45	49	-4	40	40	bz.
F7: Efektywność rynku pracy	-	12	-	-	69	-	-	26	-
F8: Rozwój rynku finansowego	-	35	-	-	87	-	-	45	-
F9: Gotowość technologiczna	16	29	-13	42	35	+7	43	38	+5
F10: Wielkość rynku	-	99	-	-	78	-	-	95	-
C: Innowacyjność i zaawansowanie biznesu	32	35	-3	44	44	bz.	58	68	-10
F11: Zaawansowanie biznesu	35	51	-16	41	48	-7	54	67	-13
F12: Innowacyjność	30	31	-1	50	44	+6	66	70	-4

* Ze względu na zmiany metodologiczne porównywalne oceny za wcześniejsze lata nie są dostępne dla wszystkich składowych rankingów WEF.

„+” – sytuacja polepszyła się, pozycja w rankingu jest niższa, niż była na początku.

Źródło: [www 2].

Zdecydowanie niższe miejsca Estonia notowała natomiast pod względem wartości subindeksu B – Stymulatory efektywności – 19. pozycja w 2006 r. i 30. w 2012 r., a zwłaszcza subindeksu C – Innowacyjność i zaawansowanie biznesu – odpowiednio 32. i 35. miejsce. Znaczne pogorszenie pozycji Estonii na początku badanego okresu (pierwsze trzy lata) było rezultatem jej słabnącego miejsca pod względem wszystkich trzech subindeksów, a zwłaszcza subindeksów A i C (rys. 3).

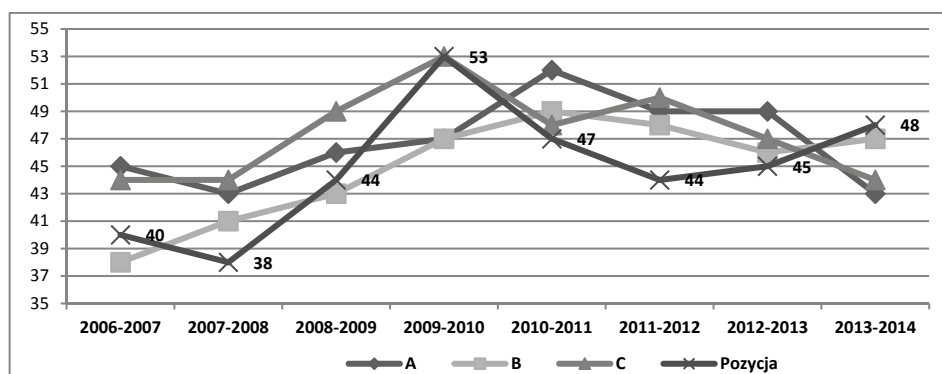

Rys. 3. Zmiana pozycji subindeksów Estonii w rankingach WEF w latach 2006-2014

Źródło: [www 2].

Z kolei nieznaczny awans odnotowany w kolejnych latach wynikał z poprawy miejsca zajmowanego w rankingach dla subindeksu C, a w kolejnych latach – dla A i B. Najlepszą, a przy tym poprawiającą się pozycję Estonia zajmowała pod względem subindeksu A – Warunki podstawowe – 30. miejsce w 2006 r. i 26. w 2013 r.

W przypadku Litwy pozycje wszystkich trzech subindeksów są gorsze niż dla Estonii. Awans Litwy w rankingu światowym na początku badanego okresu (z 40. na 38. pozycję) zapewniła przede wszystkim poprawa miejsca zajmowanego w rankingach przez subindeks A.

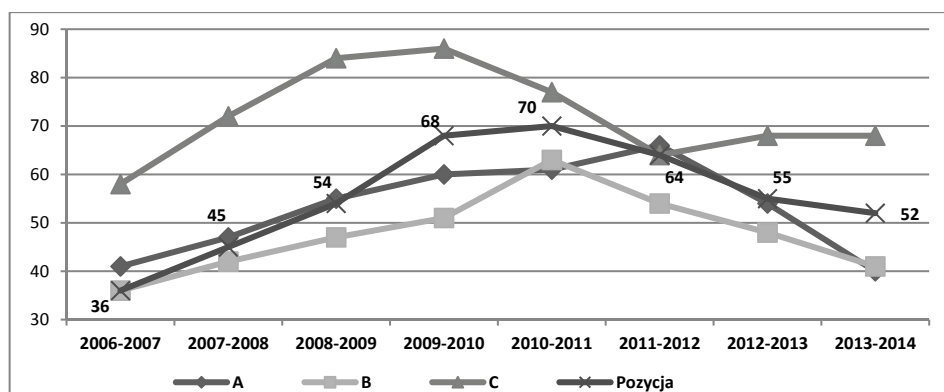

Rys. 4. Zmiana pozycji subindeksów Litwy w rankingach WEF w latach 2006-2014

Źródło: [www 2].

W kolejnych dwóch latach nastąpił znaczny spadek konkurencyjności gospodarki litewskiej (przesunięcie z 38. pozycji na 53.), który był rezultatem jej słabnącego miejsca pod względem wszystkich trzech subindeksów, a zwłaszcza subindeksów C – Innowacyjność i zaawansowanie biznesu. Awans Litwy w następnych dwóch latach zapewniła poprawa miejsca zajmowanego w rankingach dla wszystkich trzech subindeksów, chociaż w różnym stopniu (najbardziej C). Odnotowany w ostatnim roku ponowny spadek konkurencyjności można zawdzięczać wyłącznie pogorszeniu pozycji subindeksu B, ponieważ w tym samym okresie dwa pozostałe polepszyły swoją pozycję w rankingu.

Najgorszą, a przy tym słabnącą pozycję Łotwa zajmowała pod względem subindeksu C – 58. miejsce w 2006 r. i 68. w 2013 r. Zdecydowanie lepsze miejsca notowała natomiast pod względem wartości subindeksu A – 40. pozycja w 2006 r. i 41. w 2012 r., a zwłaszcza subindeksu B, chociaż z tendencją spadkową – odpowiednio 36. i 41. miejsce. Znaczne pogorszenie pozycji Łotwy na początku badanego okresu (pierwsze cztery lata) było rezultatem jej słabnącego miejsca pod względem wszystkich trzech subindeksów, a zwłaszcza subindeksów A i B. Należy jednak odnotować, iż ww. subindeksy w ostatnich latach znacznie polepszyły swoje notowanie, a spadek konkurencyjności gospodarki łotewskiej został wywołany pogarszającymi się notowaniami subindeksu C (rys. 5).

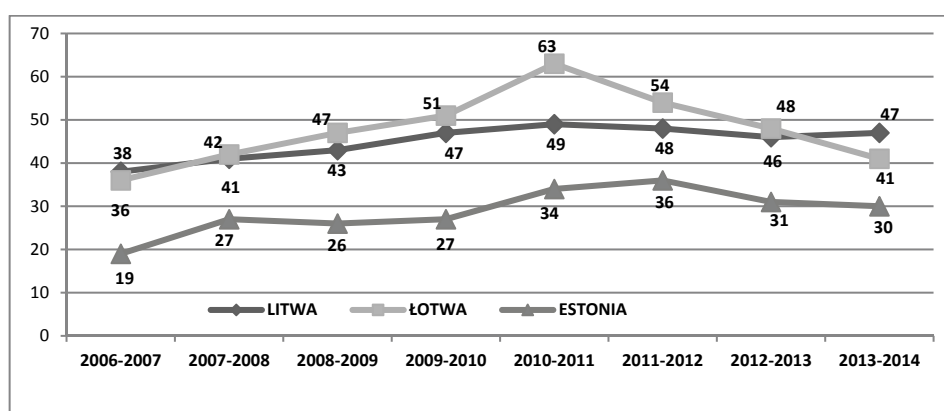
Rys. 5. Zmiana pozycji subindeksów Łotwy w rankingach WEF w latach 2006-2014

Źródło: [www 2].

Porównując zmiany konkurencyjności gospodarek krajów bałtyckich według GCI w latach 2004-2014, można zauważyć, że wszystkie trzy kraje odnotowały wyraźny spadek wartości zarówno samego GCI, jak i większości subindeksów. Tylko w przypadku subindeksu A – Warunki podstawowe – w analizowanym

okresie wszystkie kraje odnotowały pozytywne zmiany (Estonia o 4 miejsca, Litwa – o 2, zaś Łotwa – o 1). W przypadku subindeksu C – Innowacyjność i zaawansowanie biznesu – wystąpił spadek notowań dla Estonii i Łotwy, tylko Litwa pozostała na tym samym poziomie. Największego jednak spadku pozycji doświadczyły ww. kraje w zestawieniach dla subindeksu B – Stymulatory efektywności.

Warto dodać, że dla wszystkich trzech badanych krajów poziom subindeksu B odgrywa główną rolę w kształtowaniu się ich pozycji w rankingu wyznaczonym na podstawie GCI. Waga tego subindeksu dla krajów znajdujących się na etapie przejściowym między drugim i trzecim etapem rozwoju wynosi bowiem 50% (tabela 1). Poniższy rysunek przedstawia kształtowanie się pozycji krajów bałtyckich w rankingach WEF w przekroju subindeksu B.

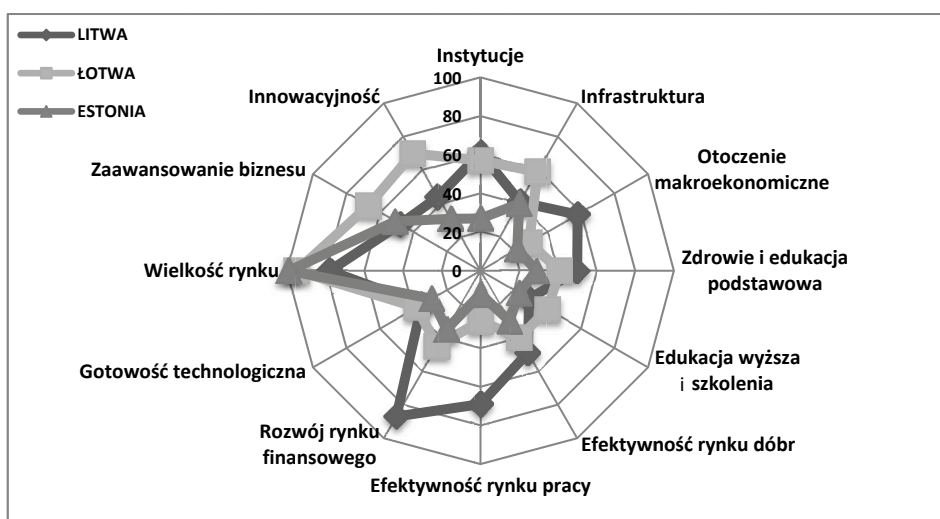
Rys. 6. Miejsce Litwy, Łotwy i Estonii w rankingu konkurencyjności WEF w latach 2006-2014 – subindeks B

Źródło: [www 2].

Bez wątpienia najlepsza w rankingu sporządzanym na podstawie subindeksu B jest gospodarka estońska. Na początku badanego okresu Estonia zajmowała w rankingu dla tego subindeksu najwyższą 19. pozycję. W następnych latach wyraźnie pogarszała zajmowane w nim miejsca do pozycji 30. w okresie 2013-2014 (spadek o 11 pozycji). Zdecydowanie gorszą pozycję pod względem tego subindeksu zajmują pozostałe dwa kraje, w szczególności Łotwa. W latach 2006-2007 Litwa i Łotwa uzyskały zbliżone notowania (odpowiednio 36. i 38. miejsca). W kolejnych latach oba kraje wyraźnie pogarszały zajmowane w nim miejsca. Najgorsze wyniki przypadają na lata 2010-2011, gdy Litwę sklasyfikowano na 49. pozycji, zaś Łotwę na 63., zwiększając między nim dystans do 14 miejsc.

Awans Łotwy w rankingu analizowanego subindeksu w kolejnych latach doprowadził do systematycznego zmniejszania się dzielącego ich dystansu. W ostatnim rankingu Łotwa uplasowała się na 41. miejscu pod względem tego indeksu konkurencyjności, wyprzedzając Litwę o 6 pozycji.

Dalsza dezagregacja danych pozwala wskazać najbardziej i najmniej konkurencyjne obszary (filary) gospodarek krajów bałtyckich. Na podstawie raportu 2013-2014 można stwierdzić, iż Estonia zajmuje najwyższe miejsca w składających się na subindeks A filarach: F3 (Otoczenie makroekonomiczne), F1 (Instytucje) oraz F4 (Zdrowie i edukacja podstawowa). Należy odnotować, iż w przypadku dwóch z nich – F1 i F4 – w badanym okresie nastąpiła poprawa notowań, szczególnie w przypadku F4 – o 14 pozycji (rys. 7).

Rys. 7. Filary konkurencyjności gospodarek krajów bałtyckich w rankingu WEF z lat 2013-2014 (pozycja w rankingu)

Źródło: [www 2].

Do najsłabszych filarów jej konkurencyjności można zaliczyć filar F10 (Wielkość rynku – subindeks B) z pozycją 99. oraz filar F12 (Zaawansowanie biznesu – subindeks C).

W przypadku Litwy notowania poszczególnych filarów są znacznie gorsze. Do pierwszej pięćdziesiątki w rankingu poszczególnych filarów trafiły filary F2 (Infrastruktura) i F4 (Zdrowie i edukacja podstawowa) składające się na subindeks A, F5 (Edukacja wyższa), F6 (Efektywność rynku dóbr) i F9 (Gotowość technologiczna) – na subindeks B oraz F11 (Zaawansowanie biznesu) i F12 (In-

nowacyjność) – na subindeks C. Tylko dla czterech z dwunastu filarów w badanym okresie odnotowano poprawę pozycji, w szczególności dotyczy to filaru F4 – Zdrowie i edukacja podstawowa. Najbardziej problemowymi obszarami dla gospodarki litewskiej są filary składające się na subindeks B – Efektywność rynku pracy (F7), Rozwój rynku finansowego (F8) oraz Wielkość rynku (F10).

Łotwa natomiast zajmuje najwyższe miejsca w filarach: F3 (Otoczenie makroekonomiczne) składającym się na subindeks A oraz F7 (Efektywność rynku pracy) i F9 (Gotowość technologiczna) – na subindeks B, które w badanym okresie odnotowały poprawę notowań. Do najmniej konkurencyjnych filarów łotewskiej gospodarki można zaliczyć Wielkość rynku (F10) oraz Innowacyjność (F12).

Każdy z filarów konkurencyjności jest opisywany przez wiele szczegółowo określonych zmiennych. Tabela 3 zawiera wykaz wybranych (najistotniejszych) silnych i słabych stron krajów bałtyckich zidentyfikowanych przez WEF w raporcie 2013-2014.

Tabela 3. Silne i słabe strony krajów bałtyckich w rankingu konkurencyjności WEF w latach 2013-2014

		SILNE STRONY	SŁABE STRONY
1	2	3	4
A	LT	Koszty ponoszone przez firmy w związku z ochroną przed terroryzmem; Liczba zachorowań na malarię i HIV; Liczba abonentów telefonów komórkowych; Rating kredytowy; Jakość infrastruktury kolejowej	Ciężar regulacji rządowych; Efektywność ram prawnych w rozstrzyganiu sporów; Dostępność miejsc w samolotach/km; Wskaźnik skolaryzacji na poziomie podstawowym; Równowaga budżetowa
	LV	Koszty ponoszone przez firmy w związku z ochroną przed terroryzmem; Liczba zachorowań na malarię i HIV; Dług publiczny; Koszty walki z przestępczością i przemocą; Jakość kształcenia podstawowego	Efektywność ram prawnych w rozstrzyganiu sporów; Jakość dróg; Zaufanie społeczeństwa do polityków; Dostępność miejsc w samolotach/km; Liczba abonentów telefonów komórkowych
	EE	Liczba zachorowań na malarię i HIV; Dług publiczny; Ciężar regulacji rządowych; Przestępczość zorganizowana; Jakość infrastruktury portowej	Dostępność miejsc w samolotach/km; Rozpowszechnienie HIV; Inflacja; Jakość transportu lotniczego; Jakość dróg
B	LT	Taryfy handlowe; Elastyczność ustalania płac; Jakość nauczania matematyki i nauk ścisłych; BIZ i transfer technologii; Eksport jako % PKB	Zdolność kraju do pozyskiwania i utrzymania talentów; Wpływ opodatkowania na motywację do pracy; Wpływ opodatkowania na napływ BIZ; Kondycja banków
	LV	Taryfy handlowe; Elastyczność ustalania płac; Liczba procedur do rozpoczęcia biznesu; Płace i wydajność; Dostęp do internetu w szkołach	Wpływ opodatkowania na motywację do pracy; Zdolność kraju do pozyskiwania i utrzymania talentów; Wyrafinowanie konsumentów; Rozmiary rynku krajowego; Finansowanie za pośrednictwem lokalnego rynku kapitałowego
	EE	Dostęp do internetu w szkołach; Elastyczność ustalania płac; Taryfy handlowe; Eksport i import jako % PKB; Powszechność własności zagranicznej	Wyrafinowanie konsumentów; Rozmiary rynku krajowego; Wielkość PKB; Zdolność kraju do zatrzymania talentów; Zdolność kraju do pozyskiwania i utrzymania talentów

cd. tabeli 3

1	2	3	4
C	LT	Współpraca pomiędzy uczelniami a przemysłem w dziedzinie B&R; Jakość instytucji naukowo-badawczych; Jakość lokalnych dostawców; Ilość miejscowych dostawców; Zdolność innowacyjna	Rozwój klastrów; Zamówienia rządowe na technologicznie zaawansowane produkty; Wydatki biznesu na działalność B&R; Dostępność naukowców i inżynierów; Charakter przewagi konkurencyjnej
	LV	Wnioski patentowe w obszarze PCT; Gotowość do delegowania władzy	Ilość lokalnych dostawców; Dostępność naukowców i inżynierów; Rozwój klastrów; Zamówienia rządowe na technologicznie zaawansowane produkty
	EE	Jakość lokalnych dostawców; Jakość instytucji naukowo-badawczych; Wnioski patentowe	Dostępność naukowców i inżynierów; Szerokość łańcucha wartości; Rozwój klastrów

Objaśnienie: A, B, C, D – subindeksy.

Źródło: *The Global Competitiveness Report 2013-2014* [2012, s. 256-257].

W przypadku Estonii zidentyfikowano m.in. następujące obszary problemów: jakość infrastruktury transportowej, rozmiary rynku, inflacja, zdolność kraju do pozyskiwania i utrzymania talentów, dostępność naukowców i inżynierów oraz rozwój klastrów. Zaś dla Litwy pożądane byłoby skupienie się na: poprawie efektywności ram prawnych w rozstrzyganiu sporów, zmniejszeniu ciężaru regulacji rządowych, zdolności kraju do pozyskiwania i utrzymania talentów, analizie wpływu opodatkowania na napływ BIZ oraz motywację do pracy, rozwoju klastrów, a także zwiększeniu wydatków biznesu na działalność B&R. Łotwa natomiast potrzebuje działań w obszarze: poprawy efektywności ram prawnych w rozstrzyganiu sporów, zdolności kraju do pozyskiwania i utrzymania talentów, dostępności naukowców i inżynierów, rozwoju klastrów, zapewnienia zamówień rządowych na technologicznie zaawansowane produkty.

Podsumowanie

Z przeprowadzonej analizy międzynarodowej konkurencyjności gospodarek krajów bałtyckich wynika, że konkurencyjność wszystkich trzech krajów znacząco się pogorszyła. Świadczy o tym spadek miejsc zajmowanych w rankingach Światowego Forum Ekonomicznego. Najlepszą pozycję w rankingach w ciągu całego analizowanego okresu zajmowała Estonia i w latach 2013-2014 uplasowała się na 32. miejscu. Mimo znaczącego spadku Litwa również znalazła się w gronie 50 najbardziej konkurencyjnych gospodarek świata. Najgorzej eksperci WEF oceniają konkurencyjność gospodarki łotewskiej – zajęła ona 23. miejsce w gronie UE-28.

W analizowanym okresie kraje bałtyckie odnotowały wyraźny spadek wartości zarówno samego GCI, jak i większości indeksów wyznaczanych dla poszczególnych subindeksów i filarów konkurencyjności. W przypadku subindeksu C – Innowacyjność i zaawansowanie biznesu wystąpił spadek notowań dla

Estonii i Łotwy, zaś Litwa pozostała na tym samym miejscu. Największego jednak spadku pozycji doświadczyły ww. kraje w zestawieniach dla subindeksu B – Stymulatory efektywności. Warto podkreślić dominującą wagę tego subindeksu w konstrukcji indeksu konkurencyjności globalnej GCI (waga 50%). Można zatem przypuszczać, iż w głównej mierze ten indeks jest odpowiedzialny za spadek konkurencyjności krajów bałtyckich w analizowanym okresie. Na pozytywną ocenę zasługuje poprawa pozycji wszystkich krajów w rankingach WEF sporządzanych na podstawie subindeksu A (Warunki podstawowe) i większości wchodzących w jego skład czynników konkurencyjności. W rezultacie nałożenia się obu tendencji – spadek pozycji subindeksu B i C oraz wzrost dla A – nastąpił znaczny spadek konkurencyjności międzynarodowej krajów bałtyckich.

Literatura

- Bieńkowski W. i in. (2008), *Czynniki i miary międzynarodowej konkurencyjności gospodarek w kontekście globalizacji – wstępne wyniki badań*, SGH, Warszawa.
- The Global Competitiveness Report 2013-2014* (2012), World Economic Forum, Geneva.
- Misala J. (2011), *Międzynarodowa konkurencyjność gospodarki narodowej*, PWN, Warszawa.
- [www 1] Radło M.J. (2014), *Międzynarodowa konkurencyjność gospodarki*, <http://radlo.org/mkg.pdf> (dostęp:10.08.2014).
- [www 2] *The Global Competitiveness Reports*, data platform [online], <http://www.weforum.org/reports>.
- World Economic Forum, <http://www.weforum.org/>.

INTERNATIONAL COMPETITIVENESS OF THE ECONOMIES OF THE BALTIC STATES IN THE PERIOD 2004-2014 – COMPARATIVE ANALYSIS

Summary: The issue of international competitiveness of the economy is one of the priorities in the context of contemporary economic policy. Scientific discussions on the subject of competitiveness of economies and the factors that contribute to strengthening or weakening their international position led to the emergence of competitiveness rankings published by the scientific institutes. Not only do these rankings indicate the competitive position of countries on a global scale, but they also allow of determining the factors supporting the competitiveness of the country, as well as its depressants.

The purpose of this article is to conduct a comparative analysis of the changes in the international competitiveness of the Baltic Countries during the last 10 years. In order to achieve the purpose analytical scheme used in the reports of the World Economic Forum will be used.

Keywords: competitiveness of the economy, factors of competitiveness, Baltic States.